

A háztartások fogyasztásának színvonala és szerkezete, 2011

A tartalomról

- 1 A háztartások fogyasztási kiadásának színvonala
- 1 A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete
- 2 Lakásfenntartás és háztartási energia
- 3 Élelmiszer-fogyasztás
- 3 Közlekedési és szállítási kiadások
- 3 Az fogyasztás jellemzői a jövedelem függvényében
- 3 A fogyasztás jellemzői a különböző típusú háztartásokban
- 4 Gyermekes háztartások fogyasztása
- 4 A háztartások fogyasztása régióként, illetve területtípusonként

A háztartások fogyasztási kiadásainak színvonala*

2011-ben az egy főre jutó összes fogyasztási kiadás éves, átlagos értéke 791 ezer forint volt, ami reálértéken stagnálást mutat az előző évhez képest, így az évek óta tartó kiadáscsökkenés megállt. A háztartások legnagyobb kiadási tétele továbbra is a lakásfenntartás és a háztartási energia. Ezekre fejenként 198 ezer forintot – az átlagot meghaladó drágulás miatt – reálértéken a 2010. évvel azonos összeget fordítottak. Élelmiszerre és alkoholmentes italokra a háztartások évi 181 ezer forintot adtak ki, ez reálértéken 3,6%-os csökkenést jelentett. A közlekedésre és szállításra jutó kiadások egy főre számított éves összege 95 ezer forint volt, reálértéken 5,4%-kal több, mint 2010-ben. Jelentősen, reálértéken 13,0%-kal emelkedett a hírközlésre fordított összeg, miközben ezen termékek és szolgáltatások ára csak némileg változott (+0,7%) az egy évvel ezelőttihez képest. Ezen belül legmarkánsabb a mobiltelefonnal kapcsolatos kiadások 27,5%-os emelkedése.

A 2011-ben bevezetett családi adókedvezmények hatása már kismértékben érvényesült, aminek eredményeként reálértéken az átlagost 1,7 százalékponttal meghaladóan nőtt a három és több gyermeket nevelő kétszülős háztartások fogyasztása.

A háztartások egy főre jutó fogyasztási kiadásai a COICOP-főcsoportok szerint, 2010, 2011

1. tábla

COICOP-fogyasztási főcsoportok	Egy főre jutó évi átlagos fogyasztás, forint		Egy főre jutó érték-index, %	Egy főre jutó volumen-index ^{a)} , %
	2010	2011		
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	174 617	180 636	103,4	96,4
Szeszes italok, dohányárúk	24 626	24 257	98,5	98,3
Ruházat és lábbeli	30 301	31 535	104,1	101,0
Lakásfenntartás, háztartási energia	189 353	198 110	104,6	100,0
Lakberendezés, háztartásvitel	29 489	29 826	101,1	100,8
Egészségügy	37 084	37 488	101,1	98,2
Közlekedés, szállítás	84 508	95 364	112,8	105,4
Hírközlés	45 408	51 685	113,8	113,0
Kultúra, szórakozás	59 761	58 990	98,7	98,1
Oktatás	6 595	6 142	93,1	93,4
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	29 199	26 683	91,4	89,0
Egyéb termékek és szolgáltatások	48 665	50 167	103,1	102,2
Mindösszesen	759 608	790 883	104,1	100,2

a) Az egyes fogyasztási főcsoportok árindexeivel számítva.

A háztartások fogyasztási kiadásainak szerkezete

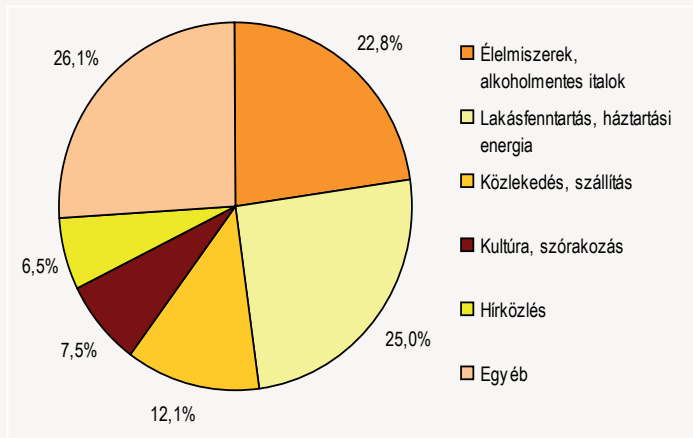
A lakosság 2011-es fogyasztási szerkezete nem változott az elmúlt évhez képest. A háztartások személyes kiadásai 59,9%-át lakásfenntartásra és háztartási energiára, élelmiszerre és közlekedésre költötték. Ezen belül évek óta legnagyobb súllyal a lakásfenntartás és a háztartásienergia-kiadás szerepel, ami az összkiadás 25,0%-át tette ki 2011-ben. Változatlanul második helyen szerepelt az élelmiszer-kiadás, aránya az összkiadásban nem változott, és 22,8%-ot képviselt. Kismértékben nőtt a közlekedési kiadások súlya az összes kiadáson belül, 12,1%-ot képviselt. Az alapvető szükségletek, vagyis a lakhatás, az étkezés és az iskolába, munkába járás kifizetését követően a háztartásoknál átlagosan 40% maradt egyéb kiadásokra, ez az arány évek óta stagnál. A háztartások

* Az elemzés adatai a Háztartási Költségvetési és Életkörülmény Adatfelvételből származnak, és a 2011-es évre vonatkoznak. Kivételet képeznek a lakásra és a szubjektív anyagi helyzetre vonatkozó adatok, melyek a kikérdezés időpontjára, vagyis 2012. márciusi állapotot tükröznek.

egyéb fogyasztásáról elmondható, hogy 7,5%-ot költöttek kultúrára és szórakozásra, 4,7%-ot egészségügyre, 4,0%-ot ruházódásra, 3,8%-ot lakberendezésre, 3,4%-ot vendéglátásra és szálláshely-szolgáltatásra, 2,2%-ot testápolásra, 0,8%-ot pedig oktatásra.

1. ábra

Egyes kiadási főcsoportok megoszlása az összkiadáson belül, 2011



Lakásfenntartás és háztartási energia

A háztartások legnagyobb kiadási tételét hosszú ideje a lakásfenntartási és energiakiadások teszik ki, ez a legnehezebben változtatható, legkevésbé rugalmas kiadástípus. 2011-ben fejenként átlagosan 198 ezer forintot költöttek lakásfenntartásra és háztartási energiára, ami reálértéken megegyezik a 2010. évvel. Az egy főre jutó lakásfenntartási és háztartásienergia-kiadás Közép-Magyarországon volt a legmagasabb, 241 ezer forint, az országos átlagot 21,5%-kal haladta meg. E főcsoporton belül ebben a régióban a háztartások az országos átlagnál 86,8%-kal többet költöttek építményadóra és közös költségre, 34,2%-kal többet szennyvízdíjra. Tovább részletezve a főcsoportot megállapítható, hogy a háztartási energiára fordított kiadások kevésbé szóródtak az egyes régiók között, legkevésbé Nyugat-Dunántúlon (119 ezer forintot), a legtöbbet Közép-Magyarországon (143 ezer forintot) költöttek a háztartások egy főre vetítve. A lakásfenntartási és energiakiadások jellemzően nem jövedelem-rugalmas költségtényezők, így azok a megváltozott jövedelmi helyzet esetében sem változtathatók számottevően. Jövedelmi ötödök szerint vizsgálva a kiadásokat, elektromos áramra, gázra a szegényebb, illetve a gazdagabb háztartások hasonló mértékben költöttek. Ezzel szemben lakbérre, közös költségre, szemétszállításra, vízdíjra, központi fűtésre a tehetősebb háztartások jóval többet fordítottak, mint az alacsonyabb jövedelműek. Az elmúlt évek csökkenő tendenciájával szemben 2011-ben összehasonlításon 8,2%-kal nőttek a lakáskarbantartási és -javítási kiadások. Ezen típusú kiadásokat jobban befolyásolják a háztartások döntései, kedvezőtlenebb jövedelmi helyzetben inkább elhalasztják, ez látszott az elmúlt évek adataiból is, hiszen javuló helyzetben az emberek könnyebben költenek felújításra, javításra.

Élelmiszer-fogyasztás

A fogyasztási kiadások között a második legjelentősebb tétel az élelmiszer és alkoholmentes italok fogyasztása. 2011-ben a háztartások évente, egy főre vetítve 181 ezer forintért vásároltak ilyen termékeket. 2010-hez képest az összes fogyasztási kiadásokon belül az élelmiszer-fogyasztás aránya minimálisan (0,2 százalékponttal), volumene pedig 3,6%-kal csökkent. A magas, 7,3%-os árnövekedés az olcsóbb termékek vásárlására ösztönözte a háztartásokat. Az év folyamán az alapvető élelmiszerek ára jóval az átlagos áridexet meghaladóan emelkedett, 10% körüli volt a kenyér, az olaj és zsiradékok, továbbá a gyümölcsárak növekedése. Ennek követke-

tében csökkent a kenyér-, a tej- és a cukorfogyasztás. A gyümölcsfogyasztás összességében emelkedett, de a hazánkban legelterjedtebb gyümölcsből, az almából az emberek fejenként 1,7 kg-mal kevesebbet fogyasztottak, aminek oka az alma átlagárának több mint 30%-os emelkedése. A zöldségfogyasztás tükrözi az élelmiszer-fogyasztás árérzékenységét, az emberek fejenként átlagosan 1,3 kg-mal több paradicsomot fogyasztottak, amit annak 17%-os árcsökkenése okozott. A fogyasztott mennyiségek alakulása a kiadáscsökkentési szándék mellett elmozdulást mutat az egészségesebb táplálkozás irányába. Ennek ellenére a halfogyasztást tekintve nem történt javulás, az uniós átlagos 20 kg körüli egy főre jutó fogyasztáshoz viszonyítva Magyarországon továbbra is rendkívül kevés, mindössze 1,6 kg halat (halkonzervvel együtt) fogyasztanak az emberek átlagosan, évente.

2. tábla

A háztartásban fogyasztott élelmiszerek mennyiségének alakulása

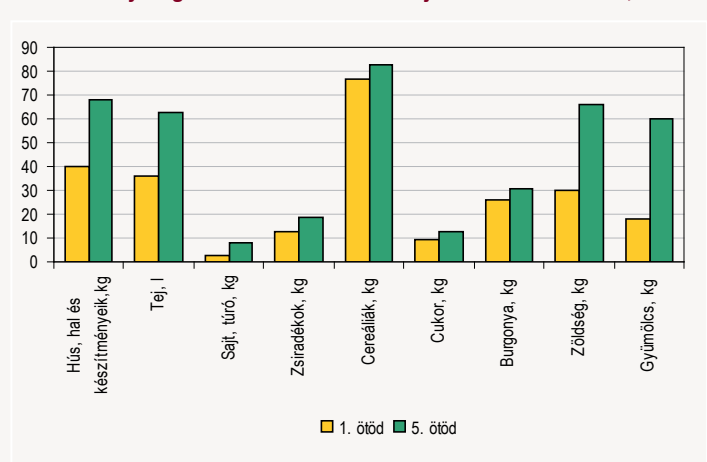
Megnevezés	(Mennyiség/fő/év)	
	2010	2011
Cereáliák, kg	83,3	81,3
ebből: kenyér, kg	43,3	41,4
Húsfélék, kg	53,7	52,2
Tojás, db	148	141
Tej, l	52,9	50,4
Olaj és zsiradék, kg	16,9	16,3
Gyümölcs, kg	37,1	38,9
ebből: alma, kg	11,3	9,6
Burgonya, kg	29,1	28,6
Zöldség, kg	47,8	50,2
Cukor, kg	13,5	12,4

Az élelmiszer-fogyasztás érzékenyen reagál a jövedelmi helyzetre, aminek következtében jelentős különbség van az alsó és a felső jövedelmi ötödben élők élelmiszer-kiadásai között. 2011-ben a legszegényebbek élelmiszere és alkoholmentes italokra fejenként, éves szinten 131 ezer forinttal költöttek kevesebbet, mint a legfelső jövedelmi ötödben élők, azaz abszolút összegben a leggazdagabbak kétszer annyit fordítottak élelmiszer-kiadásra, mint a legszegényebbek. Ezen belül élelmiszertípusonként különböző az eltérés mértéke: a leggazdagabbak másfélszer annyit költöttek cereáliákra, mint a legszegényebbek, míg a gyümölcsre fordított kiadásuk közel négyszerese volt a szegényekének. A szerényebb anyagi helyzetben élők elmaradása különösen nagy volt a fajlagosan drágább húsfélések, halak, sajtok vonatkozásában is.

2011 folyamán csökkent a házon kívüli étkezésre fordított kiadások összege, amihez hozzájárult a cafetériakeret jelentős csökkentése.

2. ábra

A háztartásban fogyasztott élelmiszerek egy főre jutó éves mennyisége az első és az ötödik jövedelmi ötödben, 2011



Közlekedési és szállítási kiadások

A közlekedési kiadások az összes fogyasztási kiadás harmadik legnagyobb szeletét teszik ki. 2011-ben a háztartások fejenként, átlagosan 95 ezer forintot költöttek közlekedésre és szállítási szolgáltatásokra, reálértéken 5,4%-kal többet, mint 2010-ben. A legnagyobb hányadot, 42,1%-ot az üzemanyag-kiadások jelentették, amely 6,8 százalékponttal volt nagyobb, mint 2010-ben. Reálértéken, 16,5%-kal nőttek az üzemanyag-kiadások. Országos átlagban, reálértéken számítva 21,0%-kal kevesebbet fordítottak kötőtpályás szállítási szolgáltatásra, azaz vasúton, villamoson, HÉV-en történő közlekedésre, és 30,2%-kal kevesebbet közúti közlekedésre. A különböző kiadási csoportok közül az üzemanyagra fordított kiadások kiegyensúlyozottabb képet mutatnak az ország egyes régióit tekintve, a legtöbbet, az átlagot 14,4%-kal meghaladóan Közép-Magyarországon költöttek üzemanyagra, a legkevesebbet, az átlag 82,9%-át Észak-Magyarországon. Nagy volt a szóródás a kötőtpályás személyszállítási kiadások között, Közép-Magyarországon az országos átlag másfélszerese, Dél-Alföldön mindössze az átlag alig több mint fele.

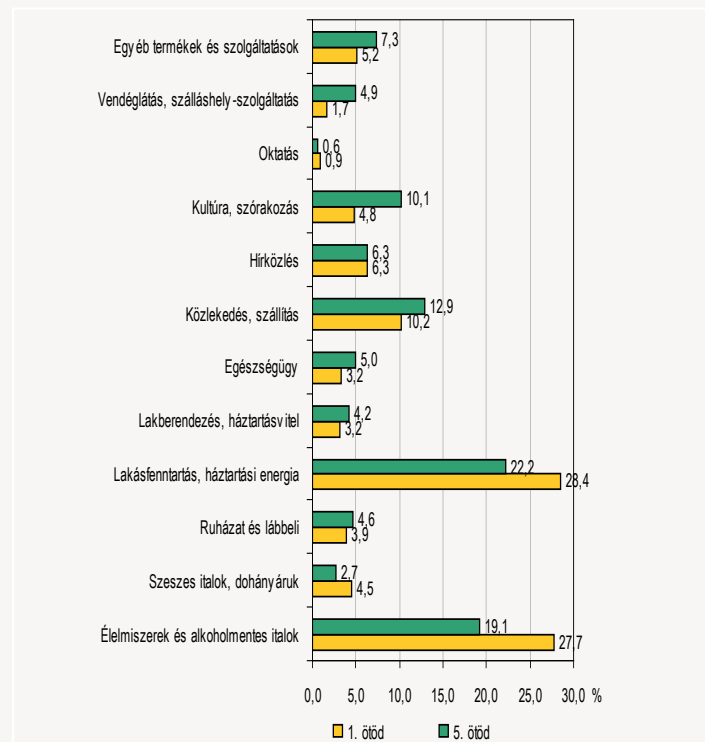
2011-ben – elsősorban az árcsökkenés miatt – reálértéken enyhén emelkedett (+0,8%) a személygépjármű-vásárlásra fordított kiadások összege.

A fogyasztás jellemzői a jövedelem függvényében

Jövedelmi ötödök szerint jelentős eltérés tapasztalható a fogyasztás színvonalában és szerkezetében. Míg az alsó jövedelmi ötödben az élelmiszere és lakásfenntartásra fordított – a mindennapi létfenntartáshoz kapcsolódó – kiadási csoport 56,1%-ot képvisel, addig a legfelső ötödben csak 41,3%-ot. A közlekedésre fordított kiadások közel azonos arányban jelennek meg az összes kiadáson belül. A legszegényebb ötödben élők jövedelmük másfélszer nagyobb hányadát fordították szeszes italra és dohányárura. Mivel a szegényeknek jóval nagyobb megterhelést jelent a napi kiadások biztosítása, jövedelmük lényegesen kisebb hányadát tudták kultúrára, éttermi étkezésre, utazásra fordítani. A ruházati, a hírközlési, valamint az oktatási kiadások megoszlását tekintve kismértékű eltérés érzékelhető a legszegényebb és a leggazdagabb réteg kiadásai között, jóllehet ez a két kiadási csoport az összes kiadásnak igen kis részét teszi ki.

3. ábra

Az egy főre jutó éves átlagos kiadások megoszlása az alsó és felső jövedelmi ötödben, 2011



Amennyiben az abszolút forintösszegeket vizsgáljuk, még markánsabb a különbség a különböző jövedelmi csoportok fogyasztása között. A legfelső ötödben élők háromszor annyit költöttek személyes fogyasztásra, mint a legalsó jövedelmi ötöd tagjai. Kisebbség, 2,4-szeres az eltérés a lakásfenntartási kiadások, illetve 2,1-szeres az élelmiszer-kiadások között. Az alapvető kiadások közé tartozik még a közlekedés is, amely esetében már nagyobb különbség mutatkozott, különös tekintettel az üzemanyag-vásárlásra, hiszen a tehetősebbek ötször annyit költöttek üzemanyagra, mint a legszegényebbek. A két réteg fogyasztási szokásait vizsgálva a legszegényebb különbség a vendéglátásra és szálláshelyre fordított összegek tekintetében van, a legfelső ötödben élők kilencszer annyit tudtak ilyen típusú kiadásokra költeni, mint a legalsó ötödben élők, azon belül is a leggazdagabb réteg közel tizenháromszor többet költött éttermi étkezésre, mint a legszegényebbek csoportja.

3. tábla

Egy főre jutó éves kiadások az első és az ötödik jövedelmi ötödben, főcsoportonként, 2011

COICOP-fogyasztási főcsoportok	1. ötöd, forint	5. ötöd, forint	5. ötöd/1. ötöd
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	117 526	248 603	2,1
Szeszes italok, dohányárak	19 135	34 821	1,8
Ruházat és lábbeli	16 473	60 386	3,7
Lakásfenntartás, háztartási energia	120 786	287 818	2,4
Lakberendezés, háztartásvitel	13 670	54 389	4,0
Egészségügy	13 735	64 665	4,7
Közlekedés, szállítás	43 119	167 616	3,9
Hírközlés	26 891	81 547	3,0
Kultúra, szórakozás	20 484	131 810	6,4
Oktatás	3 890	8 211	2,1
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	7 048	64 021	9,1
Egyéb termékek és szolgáltatások	21 889	95 412	4,4
Mindösszesen	424 646	1 299 299	3,1

A fogyasztás jellemzői a különböző típusú háztartásokban

A háztartás munkaerő-piaci helyzete alapvetően befolyásolja a fogyasztás színvonalát. 2011-ben az aktív keresővel rendelkező háztartások az országos átlaggal közel megegyezően fogyasztottak (792 ezer forint/fő/év), míg az egyéb inaktív háztartások az átlagnál 35,0%-kal kevesebbet költöttek. A nyugdíjas háztartások egy főre jutó éves kiadása 914 ezer forint volt, ami 15,5%-kal magasabb az országos átlagnál.

Ahogy színvonalában, úgy szerkezetében sem tértek el az aktív háztartások kiadásai az országos átlagtól. Ezzel szemben a nyugdíjas háztartások egy főre vetítve 6,8 százalékponttal költöttek többet élelmiszere és lakásfenntartásra (ez utóbbinak magyarázata, hogy körükben gyakori az egyszemélyes vagy kis létszámú háztartás), viszont a közlekedési kiadásuk az ingyenes tömeg- és távolsági közlekedés és a ritkább gépkocsihasználat miatt 4,7 százalékponttal elmaradt az országos átlagtól. Nem sűrűn jártak étterembe, kevesebbet költöttek szálláshelyre, így ezen típusú kiadásuk is elmaradt az országostól. Minél szegényebb egy háztartás, annál nagyobb részarányt képvisel az összkiadáson belül az élelmiszer és a lakásfenntartás. Ez jól tükröződik az inaktív kiadási szerkezetében, mely rétegnél ez a két kiadási tétel 58,7%-ot képviselt, ami több mint 10 százalékponttal haladta meg az országos átlagot. Az inaktív körében az életvitelből fakadóan a közlekedési kiadás jóval az átlagos alatt van.

A háztartásfő kora csak kismértékben okozott eltérést az egyes háztartások fogyasztásában, de a kor előre haladtával a 60–64 éves korcsoportig a fejenkénti kiadás folyamatosan nőtt, ezt követően visszaesett. A legjobb helyzetben lévő 60–64 éves korosztály évente, fejenként átlagosan 184 ezer forinttal többet, míg a legkedvezőtlen helyzetben lévő 40–49 éves korcsoport fejenként, évi 110 ezer forinttal kevesebbet költött, mint az országos átlag.

A különböző korosztályokat képviselő háztartások közül legmagasabb fogyasztási színvonalat azok a háztartások értek el, ahol csak középkorúak éltek, ők az országos átlag közel másfélszeresét költötték fogyasztásra, őket a csak idősekből álló háztartások követték, évi 1080 ezer forint értékű fogyasztással. A háromgenerációs háztartások fogyasztása egy főre vetítve 631 ezer forint, ami 79,8%-a az összes háztartásénak.

Az egyszemélyes háztartások összességében az átlag felett költöttek, az egy főre jutó éves átlagos kiadásuk 1299 ezer forint volt 2011-ben, ami az országos átlag 1,6-szorosát jelentette. Összetételüket tekintve 59,2%-uk nyugdíjas, így nem meglepő, hogy például egészségügyre az összes kiadásuk 6,7%-át költötték, ami 2,0 százalékponttal az átlag felett van, ugyanakkor átlag alatti súlyt képviseltek a közlekedési és hírközlési kiadások.

Gyermekes háztartások fogyasztása

2011-ben a gyermeket nevelő háztartások egy főre jutó éves átlagos fogyasztása 634 ezer forint volt, reálértéken 0,8%-kal magasabb az egy évvel azelőttinél, de még így is 19,8%-kal maradt el az országos átlagtól. A 2011-ben életbe lépő családi adókedvezmény legnagyobb mértékben a 2 és többgyermekes családok helyzetét javította: a kétgyermekes háztartások fogyasztási kiadása 2,8, a három vagy több gyermeket nevelőké 1,9%-kal haladta meg az előző évit. Az egygyermekes családok kivételével valamennyi gyermekes háztartástípusban az országos átlagot meghaladó fogyasztás-növekedés következett be 2011 folyamán.

4. tábla

Az egy főre jutó éves átlagos fogyasztás a gyermekes háztartások különböző típusaiban, 2010, 2011

Háztartástípusok	Egy főre jutó éves átlagos fogyasztás, forint		Egy főre jutó érték-index, %	Egy főre jutó volumen-index ^{a)} , %
	2010	2011		
Egy szülő gyermek(ek)kel	668 330	706 129	105,7	101,7
2 felnőtt 1 gyermekkel	780 241	809 485	103,7	99,9
2 felnőtt 2 gyermekkel	635 290	678 292	106,8	102,8
2 felnőtt 3 és több gyermekkel	438 270	464 006	105,9	101,9
Gyermekes háztartások összesen	605 987	634 460	104,7	100,8
Országos összesen	759 608	790 883	104,1	100,2

a) Átlagos fogyasztóiár-indexszel számítva.

A gyermekes háztartások az összes kiadásuk 46,0%-át költötték élelmiszerre és lakhatásra, 1,9% százalékponttal kevesebbet, mint az országos átlag. Ezen felül kiadásuk további 13,5%-át fordították közlekedésre. 2011-ben a gyermekes háztartások élelmiszerre és alkoholmentes italra fejenként 145 ezer forintot költöttek, ez reálértéken 4,0%-os csökkenést jelentett. Élelmiszer-kiadásuk az országos átlag 80,5%-a, melyben szerepet játszik a gyermekek alacsonyabb kalóriaszükséglete is. Egyes élelmiszer-csoportokra a gyermekes családok az országos átlaggal megegyező arányban költöttek.

A háztartások fogyasztása régióként, illetve területtípusonként

A háztartások fogyasztási kiadásai jelentős régiós különbséget mutatnak. Az országos átlagot az egy főre jutó éves fogyasztási kiadás 22,1%-kal haladta meg Közép-Magyarországon, ezen belül Budapesten 36,0%-kal. 2010-ről 2011-re legnagyobb mértékben, 1,6%-kal Közép-Dunántúlon csökkent a fogyasztás volumene, miközben Dél-Dunántúlon reálértéken 3,0%-al nőtt. Az összfogyasztás alakulását tekintve a legelmaradottabb régió Észak-Alföld volt, ahol a fogyasztás 15,6%-kal maradt el az országos átlagtól, továbbá Észak-Magyarország, ahol az elmaradás 13,4%-os volt. A gazdagabb közép-magyarországi régióban – az országos 47,9%-os arányhoz képest – átlagosan, fejenként 44,4%-ot, Budapesten 42,8%-ot költöttek a háztar-

tások az alapvető létfenntartási kiadásokra (lakásfenntartás, élelmiszer), míg az elmaradottabb régiókban ez a kiadások 50–52%-a.

5. tábla

Az egy főre jutó éves átlagos fogyasztás aránya területtípusonként, 2011 (országos átlag=100%)

COICOP-fogyasztási főcsoportok	Budapest	Megyei jogú város	Város	Község	Összesen (%)
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	108,8	108,7	92,6	95,6	100,0
Szeszes italok, dohányárúk	131,3	92,3	61,5	96,0	100,0
Ruházat és lábbeli	151,2	120,8	82,8	72,6	100,0
Lakásfenntartás, háztartási energia	133,3	108,4	92,8	82,2	100,0
Lakberendezés, háztartás-vitel	144,7	112,6	85,4	79,7	100,0
Egészségügy	145,2	112,4	87,2	77,9	100,0
Közlekedés, szállítás	125,5	113,6	91,0	84,4	100,0
Hírközlés	139,5	110,4	92,6	77,5	100,0
Kultúra, szórakozás	190,3	119,2	76,8	57,6	100,0
Oktatás	136,4	117,4	83,1	82,9	100,0
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	208,0	121,5	74,4	48,4	100,0
Egyéb termékek és szolgáltatások	138,8	122,2	88,9	72,9	100,0
Mindösszesen	136,0	111,8	89,4	81,4	100,0

A lakáshelyzet legfontosabb jellemzői, 2012

A lakáskörülmények alapvető jellemzője, hogy a magyar lakosság 89,6%-a saját tulajdonú lakásban lakik, ami kiemelkedően magasnak számít, de nem egyedülálló Európában. Különösen jellemző ez a magas arány a volt szocialista országokra, azok között is pl. Bulgáriára, Szlovákiára, Romániára, valamint a balti államokra. Továbbra sem elterjedtek a bérlakások, míg az EU államaiban átlagosan a lakók 30%-a lakik bérlakásban, addig Magyarországon országosan 6,5%. Ami arra utal, hogy nálunk a bérlakás jórészt átmeneti problémák kezelésére szolgál, főként a diákoknál és szétköltözőknél. Ezt mutatja, hogy kiemelkedően magas a 30 évesnél fiatalabbak körében a bérelt lakásban élők aránya (30,7%), továbbá a 65 év alatti egyedülállóknál is átlagot meghaladó (13,3%) ez az arány. A bérlakások területileg Budapestre és a vidéki nagyvárosokra koncentrálnak, Budapesten a háztartások 13,3, a megyei jogú városokban pedig 10,3%-a lakik bérlakásban.

6. tábla

A lakások átlagos alapterülete településtípusonként, 2012

Településtípus	Átlagos alapterület (m ²)
Budapest	63,9
Megyei jogú városok	70,7
Egyéb városok	84,0
Községek	92,8
Összesen	79,1

A lakások átlagos alapterülete 79,1 m², 3 m² nagyobb, mint tíz évvel korábban. A lakhelyek mérete Budapesten a legkisebb, legtágasabban a községekben élnek az em-berek, átlagosan 92,8 m²-en.

A laksűrűséget tekintve jelentősen javultak a lakhatás körülményei az elmúlt tíz évben. Míg 2002-ben 100 szobára átlagosan 120 személy jutott, addig 2012-ben 96. A javuló tendencia ellenére továbbra is az európai átlagnál jóval sűrűbben élünk, ahol 100 szobára átlagosan 63 személy jut. Az átlagosnál jóval szűkebben élnek a gyermekes családok, akiknél 100 szobára 132

személy jut, közülük a legrosszabb körülmények között a 3 és többgyermekesek élnek, akik esetében 100 szobára 174 személy jut.

A két- és többszobás lakások aránya együttesen 73,4%, ezen belül leggyakoribb a kétszobás (28,6%), a három- és többszobás lakás (25,8%). A jövedelmi helyzet függvényében a lakások alapterülete nem mutat lényeges eltérést, ugyanakkor minél szegényebb egy háztartás, annál zsúfoltabban élnek a tagjai. Míg a legszegényebb jövedelmi ötödben száz szobára 146 személy jut, addig a leggazdagabb ötödben csak 72.

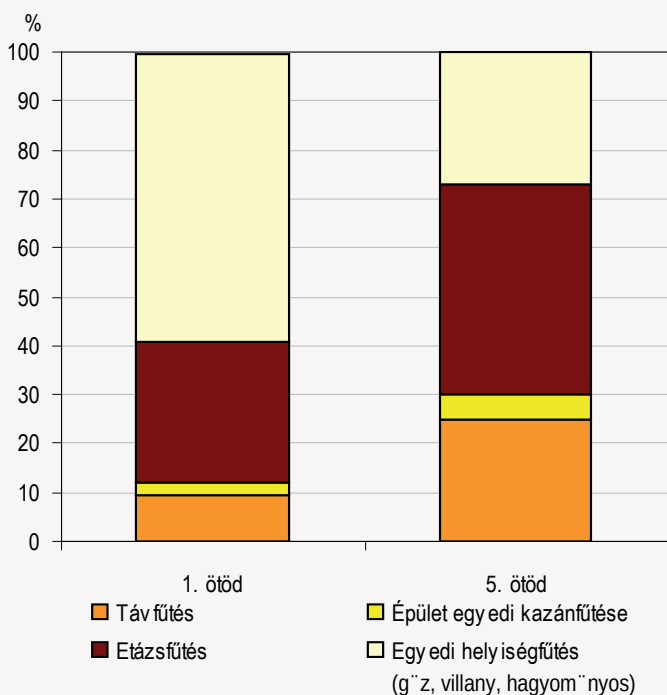
A lakások kommunális ellátottsága javult az elmúlt tíz évben, de ennek ellenére országosan a lakások 2,4%-ban még mindig nincs folyó víz, 4,2%-ban WC, 3,6%-ban pedig fürdőszoba. A lakások 77,6%-a használ vezetékes gázt. A csatornázottság az elmúlt 10 évben 94,4%-ról 98,2%-ra nőtt. Ebből a szempontból a legelmaradottabb az észak-magyarországi régió, ahol a lakások 5,0%-a semmilyen típusú szennyvízelvezetéssel nem rendelkezik.

A lakások fűtési módja jelentős hatással van a lakók kényelmére. Országos átlagban a lakások 60,9%-ában központi fűtés szolgáltatja a meleget, a maradék 39,1%-a egyedi helyiségfűtésű. A központos fűtési módon belül a legelterjedtebb az etázsűtés, vagyis a lakások központi kazánal való fűtése. Az elmúlt tíz évben ez a fűtéstípus terjedt el a legdinamikusabban, az összes háztartás arányában számolva 27,4%-ról 39,1%-ra. Országosan a lakások 18,0%-a tartozik a távfűtés rendszerébe, amely arány nem változott számottevően az elmúlt tíz évben. Az egyedi fűtésű lakásokban legnagyobb részben, 25,6%-ban gázzal, 0,9%-ban villannyal, 12,6%-ban hagyományos fűtőanyagokkal (szén, fa, olaj) fűtenek.

A különböző fűtési formák elterjedtsége jelentős különbséget mutat település-típusok szerint. A távfűtés különösen elterjedt a megyeszékhelyeken és Budapesten (34,7% és 30,6%), hiszen ezekben a városokban koncentrálnak a lakótelepek, míg a községekben mindössze a lakások 1,5%-ára jellemző. A jövedelmi helyzet is jelentősen differenciálja a fűtési módot. A legszegényebb jövedelmi ötöd 33,3%-ára hagyományos fűtőanyagú egyedi helyiségfűtés jellemző, míg ez a mód a legfelső ötöd mindössze 3,4%-ára jellemző. Minél kedvezőbb jövedelmi helyzet jellemzi a háztartást, annál inkább elterjedt az etázsűtés, azon belül is a gázkazán. A legfelső jövedelmi ötöd közel egynegyede távfűtéses lakásban lakik, míg ezek aránya a legalsó ötödben csak minden tizedik lakásra jellemző.

4. ábra

A lakások fűtési mód szerinti megoszlása a legalsó és a legfelső jövedelmi ötödbe tartozó háztartások körében, 2012



Tartós fogyasztási cikkek állománya

2011-ben tovább bővült a háztartások tulajdonában lévő tartós fogyasztási cikkek állománya. Legnagyobb mértékben, 3,6 százalékponttal az LCD- és plazmatelevíziók előfordulása nőtt. Ezen termékek viszonylag alacsony telítettségi szintje (15,3%) miatt ez jelentős növekedés. Tovább bővült a lakosság mobiltelefonokkal való ellátottsága, 2011-ben a háztartások 89,4%-ában volt mobiltelefon. Mosógéppel és televízióval szinte minden háztartás rendelkezik.

7. tábla

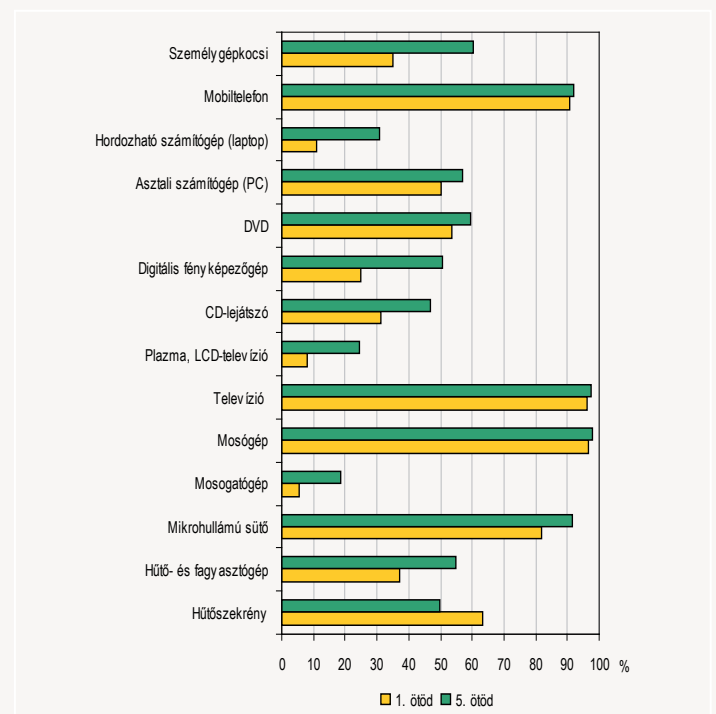
Néhány fontosabb tartós fogyasztási cikk állománya (100 háztartásra jutó darab)

Megnevezés	2010	2011
Hűtőszekrény	62	59
Hűtő- és fagyasztógép	43	46
Automata, félautomata mosógép	84	84
Mikrohullámú sütő	87	89
Színes televízió	154	164
ebből: plazma, LCD-televízió	13	16
Digitális fényképezőgép	34	38
Asztali számítógép	51	53
Hordozható számítógép	19	23
Mobiltelefon	178	186
Személygépkocsi	57	58
ebből: saját	54	54

Az alapvető és már régóta elterjedt, illetve a kevésbé modern háztartási gépeket tekintve nincs számottevő eltérés a két szélső jövedelmi ötödre vonatkozó adatok között. Ezek ára alacsonyabb, könnyebben elérhető a szerényebb jövedelmű háztartások számára is. Ezzel szemben jelentős az eltérés a mosogatógépek, a digitális fényképezőgépek, a laptopok, az LCD- és plazmatelevíziók és a személygépkocsik vonatkozásában. A mobiltelefon a társadalom minden szegmensében elterjedt, még a legalsó ötöd háztartásaiban is 90% a lefedettség.

5. ábra

Néhány tartós fogyasztási cikkel rendelkező háztartások aránya az első és az ötödik jövedelmi ötödben, 2011



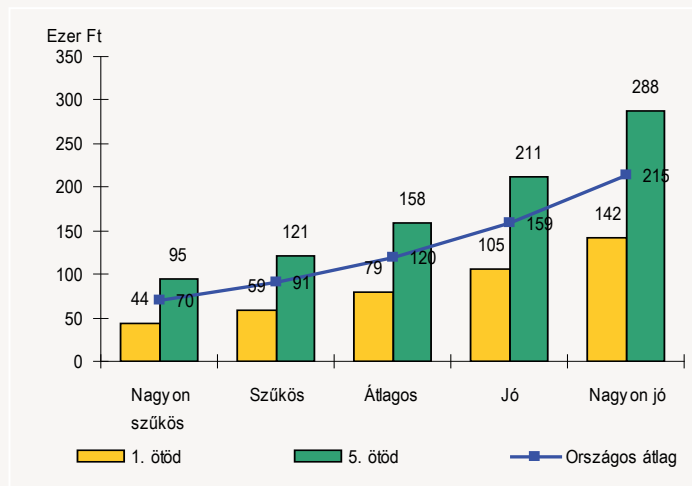
A háztartások jövedelemelvárásai, anyagi helyzetük subjektív megítélése

Az egyes háztartások saját jövedelmi helyzetére vonatkozó subjektív megítélése nem változott a tavalyi évhez képest. 2012 tavaszán a háztartások országosan 120 ezer forint összegű egy főre jutó havi jövedelmet tartottak szükségesnek az átlagos szintű megélhetéshez, 70 ezer forintot a nagyon szűköshöz, és 215 ezer forintot a nagyon jóhoz.

Az, hogy a háztartások mennyi jövedelmet tartanak szükségesnek az átlagos, az annál rosszabb, illetve jobb megélhetéshez, szoros korrelációt mutat a háztartás életszínvonalával, tényleges jövedelmi helyzetével. Ez tükröződik abban, hogy a legszegényebb jövedelmű csoportok közel feleannyi havi jövedelmet tartottak szükségesnek az átlagos szintű megélhetéshez, mint a leggazdagabbak. A subjektív vélemények regionális szinten is jelentősen eltértek: Budapesten az átlagos szinthez havi 149 ezer forintot tartanának szükségesnek, míg Dél-Alföldön ugyanehhez 109 ezer, a Nyugat-Dunántúlon pedig 106 ezer forintot. Igen nagy szóródást mutat a jövedelemelvárás aszerint is, hogy nevelnek-e gyermeket a háztartásban vagy sem, amiben a nagyobb gyermekszámú háztartások méretgazdaságossága is szerepet játszik: a gyermek nélküliek az átlagos szinthez 139 ezer forintot társítottak, míg a gyermekesek 84 ezer forintot, azon belül is a három- és többgyermekesek csak 64 ezer forintot fejenként.

6. ábra

A különböző megélhetési szintekhez a háztartások által szükségesnek tartott havi egy főre jutó jövedelemösszegek, 2012



További információk, adatok (linkek)

Táblázatok

[Az összes háztartás adatai jövedelmi tizedek szerint](#)

[Az összes háztartás adatai régiók szerint](#)

[Az összes háztartás adatai a háztartásfő korcsoportja szerint](#)

[Az összes háztartás adatai az eltartott gyermekek száma és a taglétszám szerint](#)

[A nyugdíjas háztartások adatai jövedelmi ötödök szerint](#)

[Egyszemélyes háztartások adatai](#)

[A gyermek nélküli háztartások adatai](#)

[A gyermekes háztartások adatai](#)

[Az aktív háztartás adatai jövedelmi ötödök szerint](#)

[Az egyéb inaktív háztartások adatai jövedelmi ötödök szerint](#)

[Az összes háztartás adatai a település típusa alapján](#)

[Az összes háztartás adatai a háztartáshoz tartozó személyek korösszetétele alapján](#)

Módszertan

Elérhetőségek:

krisztina.kollar@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6732

Információs szolgálat

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu